

Berkelland in Beweging

Sportvisie 2007-2012

Hoofdrapport

Hopman•Andres Consultants BV
Hoevelaken, 13 april 2007
R07-105.746/HJH/KM

Inhoudsopgave

1. Inleiding	1
1.1 Algemeen	1
1.2 Context gemeente Berkelland	2
1.3 Leeswijzer	3
2. Visievorming lange termijn	4
2.1 Strategische visie	4
2.2 Speerpunten accommodaties	12
2.3 Speerpunten tarieven	19
3. Uitvoeringsplannen	24
3.1 Inleiding	24
3.2 Uitvoeringsplan 2007/2008 (korte termijn)	25
3.3 Uitvoeringsplan 2009/2012	27
4. Samenvatting en deelconclusies bijlagenrapport	28
4.1 Accommodaties	28
4.2 Tarieven	31

1. Inleiding

1.1 Algemeen

De sport heeft zich in Nederland in de laatste decennia ook bewezen als een middel tot het bewerkstelligen van maatschappelijke doelstellingen.

Als antwoord op diverse actuele maatschappelijke vraagstukken zoals het toenemende overgewicht, bewegingsachterstanden, integratie en het bevorderen van sociale binding en participatie is de sport een waardevol en belangrijk sturingsinstrument gebleken. Vanwege deze positieve neveneffecten en haar verbindend vermogen staan sport en bewegen dan ook hoog genoteerd op de politieke agenda's op zowel nationaal, provinciaal als lokaal niveau.

De sport is volop in ontwikkeling. Zowel de vraagzijde (het sportgedrag van consumenten) als de aanbodzijde (accommodaties en verenigingen) zijn continu in beweging. In reactie op de veranderende wensen en behoeften van de consument is er sprake van een steeds sterkere diversiteit binnen het sport- en beweegaanbod. Sport- en beweegvormen worden door verschillende aanbieders op zeer uiteenlopende locaties en momenten aangeboden. De traditionele sportverenigingen ervaren concurrentie van de commerciële sportcentra, bedrijfssportmogelijkheden en de toenemende mate waarin sport in ongeorganiseerd verband wordt beoefend. Ook algemene ontwikkelingen, zoals vergrijzing en ontgroening dragen bij aan veranderende verhoudingen binnen de sportmarkt en vragen om nieuwe sport- en beweegvormen gericht op de specifieke wensen van elke doelgroep.

Kortom, sport wordt meer en meer gekenmerkt door veelvormigheid. Desondanks biedt de sportvereniging nog steeds de structuur waarbinnen de meeste mensen sport beoefenen.

Naast de consument, de sportverenigingen en de commerciële aanbieders vormt de overheid één van de belangrijkste actoren binnen het speelveld sport. Om de maatschappelijke voordelen van sport en bewegen te optimaliseren wordt vanuit de overheid op verschillende niveaus stimulerend sportbeleid gevoerd. Dit beleid beperkt zich niet uitsluitend tot de sport op zich, maar strekt vooral ook om te komen tot een beleidsterrein-overschrijdende aanpak door relaties te leggen tussen de sport en aanverwante sectoren. Belangrijke projecten c.q. beleidsspeerpunten zijn in dit verband:

- de opkomst van brede scholen waarin naast onderwijs ook diverse andere functies (sport, welzijn, cultuur, etc.) in één accommodatie worden ondergebracht;
- de invoering van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning, die onder meer is gericht op blijvende participatie van ouderen en minder-validen aan de samenleving (onder meer door sportbeoefening);
- de stimuleringsregeling Buurt, Onderwijs, Sport (BOS) waarmee wordt beoogd om de relatie tussen sportverenigingen, onderwijsinstellingen en het buurtwerk te versterken;
- de ontwikkeling van het jeugdbeleid onder meer door het Sturingsadvies Operatie-Jong, waarin wordt gepleit voor het voeren van een integraal jeugdbeleid en een sterkere focus op de positie van het kind.

Ook door de Nederlandse gemeenten wordt er nadrukkelijk naar gestreefd om sport in te zetten als instrument om maatschappelijke doelen te bereiken. In het realiseren van dergelijke doelstellingen is het voor gemeenten noodzakelijk om de beschikbare middelen (accommodaties, verenigingen, subsidies, personeel) effectief in te zetten en optimaal te benutten.

Om dit te kunnen realiseren is het voor de gemeentelijke organisatie van belang om vanuit een strategische visie uitvoering aan haar sporttaken te geven. Binnen deze visie is het, gezien de beperkte middelen, noodzakelijk om heldere doelstellingen en beleidsspeerpunten te formuleren. Op basis hiervan kunnen vervolgens specifieke acties worden ondernomen aan de hand waarvan het gewenste resultaat gerealiseerd dient te worden

1.2 Context gemeente Berkelland

Berkelland is, vanuit een gemeentelijke herindeling, per 1 januari 2005 ontstaan door samenvoeging van de vier voormalige gemeenten Borculo, Eibergen, Neede en Ruurlo.

Als gevolg van deze herindeling en de nog jonge historie van de gemeente, staat Berkelland voor de uitdaging om op velerlei gebieden te komen tot harmonisering en afstemming van oude gewoonten, werkwijzen, ambities en beleidsregels. Daarnaast ziet het gemeentebestuur zich voor wat betreft de sport gesteld voor een aanzienlijke bezuinigingstaakstelling van € 450.000,-.

Ondanks deze taakstelling is het behoud en –waar mogelijk- de versterking van de lokale sport voor de gemeente een belangrijk streven.

Berkelland wordt in de huidige situatie gekenmerkt door een zeer actieve sportgemeenschap. Naast een bloeiend verenigingsleven met ruim 90 verschillende sportverenigingen onderscheidt Berkelland zich ook door een hoge sportparticipatiegraad van 38%.¹ Dit betekent dat van de circa 45.000 inwoners ruim 17.000 mensen zijn aangesloten bij een sportvereniging.

Om deze goede prestaties ook richting de toekomst te kunnen behouden is het van belang om heldere en duidelijke uitgangspunten te stellen ten aanzien van de gewenste ontwikkelingsrichtingen, daarbij rekening houdend met relevante maatschappelijke trends en ontwikkelingen.

In aanvulling op de landelijke trends die in de vorige paragraaf al kort zijn aangestipt, geldt hierbij specifiek voor Berkelland dat:

- de vergrijzing zich nog sterker zal voordoen dan landelijk het geval,
- ontgroening wel van toepassing is, maar in mindere mate dan landelijk,
- de totale bevolkingsomvang de komende jaren enigszins zal afnemen *én*
- dat het gemiddelde inkomensniveau in Berkelland lager ligt in vergelijking tot de provinciale en landelijke gemiddelden.

¹ Ten opzichte van landelijke gemiddelde van circa 30%.

Om voor de lange termijn gestructureerd invulling te kunnen geven aan haar sportieve ambities, rekening houdend met de financiële randvoorwaarden die hiervoor zijn gesteld, is voorliggend integraal visiedocument opgesteld.

1.3 Leeswijzer

In voorliggend hoofdrapport is de integrale Sportvisie voor de gemeente Berkelland voor de periode 2007-2012 geformuleerd. Het visiedocument is onderverdeeld in een lange termijn visie voor de periode tot 2012 en een uitvoeringsplan waarin concrete actiepunten voor de korte termijn (2007-2008) zijn opgenomen.

In hoofdstuk 2 wordt uitwerking gegeven aan de visievorming voor de lange termijn. Hierin wordt allereerst een strategische gemeentelijke visie geformuleerd die vervolgens wordt vertaald in lange termijn speerpunten voor respectievelijk accommodaties en tarieven.

De uitwerking van het visiedocument voor de korte termijn is in de vorm van een uitvoeringsplan 2007-2008 opgenomen in hoofdstuk 3 van het hoofdrapport.

In hoofdstuk 4 zijn de belangrijkste aandachtspunten en deelconclusies uit de inventarisatie van de huidige situatie en de uitgevoerde omgevingsanalyse opgenomen. Tenslotte is in hoofdstuk 5 een samenvatting opgenomen van de interactieve workshop die op 26 februari 2007 heeft plaatsgevonden met een brede vertegenwoordiging van de lokale sport. De gedetailleerde uitwerking van de inventarisatie- en analyseresultaten is opgenomen in de bijlagenrapportage behorende bij de Sportvisie.

2.

Visievorming

Lange termijn

2.1 Strategische visie

“De gemeente Berkelland wil bereiken dat sport en bewegen als onderdeel van een ‘levensloopbestendige’ gezonde en actieve leefstijl zo jong mogelijk wordt geleerd en dat sporten in verenigingsverband een duurzame bijdrage zal blijven leveren aan de sociale binding in de gemeenschap²”

De gemeente Berkelland hecht veel waarde aan een goed ontwikkelde kwantitatieve en kwalitatieve lokale sportinfrastructuur. Dit geldt zowel ten aanzien van de aan te bieden voorzieningen, de instandhouding en versterking van het verenigingsleven als ten aanzien van laagdrempelige tarieven die de bereikbaarheid en toegankelijkheid van sportaccommodaties voor alle inwoners moeten waarborgen.

De gemeente Berkelland richt zich in haar visie niet alleen op “de stenen” en de andere hardware (voorzieningen en infrastructuur) maar ook nadrukkelijk op de software: de sporters en de mensen in de organisaties die sport en bewegen mogelijk maken. Uitgangspunt hierbij is de Nederlandse Norm voor Gezond Bewegen (NNGB) zoals deze is ontwikkeld door het Ministerie van VWS³.

² Bron: Programmabegroting 2007 gemeente Berkelland.

³ Uitgangspunt van de NNGB is dat iedereen, afhankelijk van leeftijdscategorie, minimaal 5 dagen per week gedurende 30 minuten matig intensief beweegt.

Voor de lange termijn heeft de gemeente Berkelland de ambitie om enerzijds de sport verder te versterken en het maatschappelijk rendement hiervan te optimaliseren en anderzijds invulling te geven aan de wens om de totale gemeentelijke kosten voor sport en bewegen te beperken.

Beoogd wordt om deze ambitie te verwezenlijken door middel van het versterken van de samenhang binnen de sport, het benutten van mogelijkheden tot schaal- en synergievoordelen, het hanteren van een brede benadering van de sport in relatie tot onderwijs, zorg, welzijn, etc. en het nastreven van een logische ordening in zowel eigendom en beheer als in de tarifiering van gemeentelijke accommodaties.

Een nadere uitwerking van de strategische visie kan worden gegeven aan de hand van een aantal kernthema's.

Structurele inbedding sport en bewegen in samenleving

Sport en bewegen spelen een essentiële rol in de samenleving als het gaat om het bereiken van maatschappelijke doelen. Niet alleen vanuit het oogpunt van gezondheid, maar ook ten behoeve van mentale vorming, sociale binding en deelname aan de maatschappij.

De structurele inbedding van sport en bewegen in de samenleving begint al vroeg op de basisscholen, zet zich vervolgens door in de sportverenigingen en krijgt ook gestalte in de vorm van ongeorganiseerde vormen van sport en bewegen.

Voor inwoners van alle leeftijden dienen in Berkelland voldoende mogelijkheden te bestaan om invulling te geven aan een actieve en gezonde leefstijl.

Aansluitend bij nationale beleidsontwikkeling zoals de invoering van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO), de brede school-ontwikkeling en de stimuleringsregeling Buurt, Onderwijs Sport (BOS), is de verankering van sport in alle lagen en niveaus van de samenleving zichtbaar.

De gemeente Berkelland grijpt deze verankering aan om sport en bewegen nog nadrukkelijker op de kaart te zetten als verbindende schakel in de samenleving en als aangrijpingspunt voor (integraal) beleid voor de sportverenigingen.

Optimaal aanbod

Berkelland is trots op haar hoge sportparticipatiegraad en het bloeiende verenigingsleven in de gemeente. Om deze waarden voor de toekomst te behouden en waar mogelijk zelfs te versterken wil men blijvend kunnen voorzien in een goed ontwikkeld voorzieningenniveau. Tot deze voorzieningen rekent Berkelland ook het sportieve en recreatieve medegebruik van de openbare fiets-, wandel- en ruitersporen. Om alle inwoners in staat te

stellen om te sporten en te bewegen streeft Berkelland naar een evenwichtig ontwikkeld aanbod dat zowel in kwalitatieve als kwantitatieve zin is afgestemd op de reële wensen en behoeften van gebruikers.

Een optimaal aanbod houdt enerzijds in dat waar sprake is van een accommodatietekort of ondermaatse kwaliteit, de gemeente zich wenst in te spannen om het aanbod hierop aan te passen.

Anderzijds dient kritisch te worden gekeken naar situaties van overcapaciteit. Hierbij is het streven nadrukkelijk niet direct gericht op het schrappen van accommodaties maar wordt wel beoogd om in voorkomende gevallen -in overleg met de betrokken verenigingen/gebruikers- te bezien op welke wijze overcapaciteit kan worden beperkt. In dit verband worden onder meer de mogelijkheden tot medegebruik en efficiëntere benutting beschouwd.

De gemeente streeft bovendien naar diversiteit in het sportaanbod. Zij ziet daarin voor haarzelf geen actieve rol maar wil dit stimuleren via de sportaanbieders. Hierbij is het van groot belang om producten en activiteiten te (laten) ontwikkelen die aansluiten op de wensen en fysieke mogelijkheden van de verschillende doelgroepen.

Aandacht voor alle kernen

Berkelland bestaat uit een groot aantal kleine en grotere kernen die alle op relatief grote afstand van elkaar zijn gelegen. Hoewel de nieuwe gemeente Berkelland vraagt om een zekere mate van onderlinge eenheid en binding, is het de uitdrukkelijke wens van de gemeente om deze uniformiteit niet ten koste te laten gaan van de identiteit, uniciteit en het karakter van de individuele kernen. Het centrale motto dat in dit verband door de gemeente wordt aangehangen is 'eenheid door verscheidenheid'⁴.

Belangrijk aandachtspunt hierbij is behoud van de leefbaarheid van de kernen, onder meer door het handhaven van eigen voorzieningen en functies. Geredeneerd naar de sport betekent dit dat ook in de kleine kernen een solide basis van een binnen- en buitensportvoorziening dient te worden gehandhaafd. Hieronder wordt in dit verband een gymnastieklokaal en een veldsportaccommodatie verstaan.

Om hieraan gestalte te geven is het wenselijk dat functies, voorzieningen, faciliteiten en marktpartijen de krachten bundelen en zoeken naar combinatiemogelijkheden. In de gemeentelijke Programmalijn Bundeling Voorzieningen is als specifieke doelstelling geformuleerd om de basisvoorzieningen in de (kleine) kernen in stand te houden door bundeling van krachten.

⁴ Bron: Samen fier op Berkelland, de vitale en dynamische plattelandsgemeente, gemeente Berkelland 2004

Bundeling van voorzieningen wordt op kernenniveau nagestreefd door de benutting van bestaande accommodaties te verbreden en diverse functies onder één dak samen te brengen. Voorbeelden waarop in dit verband wordt aangesloten zijn de realisatie van een Kulturhus in Haarlo en de vorming van multifunctionele dorpshuizen in bestaande (sport)voorzieningen die hierdoor een bredere functie krijgen.

De wens tot instandhouding van basisvoorzieningen in de (kleine) kernen, impliceert ook dat centralisatie van accommodaties en functies op gemeenteniveau slechts kan worden toegepast voor functies die het niveau van basisvoorziening overstijgen.

Nadruk op jeugd en jongeren

Uit diverse onderzoeken is gebleken dat er sprake is van een toenemende bewegingsarmoede onder de Nederlandse bevolking en kampen mensen steeds vaker met overgewicht en hiermee samenhangende gezondheidsproblemen. In het bijzonder onder de jeugd leidt deze ontwikkeling tot een groot maatschappelijk probleem.

De stimulering van sport en bewegen onder jeugd en jongeren vormt een belangrijk instrument om deze problematiek het hoofd te kunnen bieden. Bovendien heeft een verhoogde jeugdsportparticipatie ook positieve effecten op de mentale en sociale vorming van jeugd en de integratie tussen verschillende bevolkingsgroepen.

Vanuit deze optiek is het structureel stimuleren van sporten en bewegen onder de jeugd en jongeren, als onderdeel van een levensloopbestendige sportparticipatie een speerpunt in de gemeentelijke visie.

Hierbij gaat het er niet alleen om jonge mensen zo vroeg mogelijk in aanraking te brengen met sport en beweging, maar ook om de jeugdleden blijvend aan de verenigingen te binden.

Primair begint de jeugdsportparticipatie bij voldoende en adequaat bewegingsonderwijs op de basisscholen. Hierdoor maakt de jeugd kennis met diverse vormen van sport en bewegen, wordt invulling gegeven aan de Nederlandse norm voor gezond bewegen en wordt bovendien de doorstroom naar nieuwe (verenigings)lidmaatschappen gestimuleerd.

Binnen de verenigingen wordt de sportdeelname verder versterkt en wordt ook gestimuleerd dat jongeren zich als vrijwilliger actief inzetten voor de vereniging. Hiermee wordt ook gepoogd om de uitval van jongeren in de leeftijd van 13 tot 18 jaar te beperken. In aanvulling op school- en verenigingssport zal daarnaast ook aandacht uitgaan naar de mogelijkheden voor ongeorganiseerd sporten en bewegen in de woonomgeving (speelterrinen) en adequate voorlichting en informatie over het belang en de waarde van sport en beweging.

Ter uitwerking van de visie op de jeugdsportparticipatie zijn in het kader van de BOS-regeling door de gemeente twee project-aanvragen ingediend met concrete maatregelen voor de leeftijds-groepen 4-12 jaar (Jeugd Actief) en 13-18 jaar (Jongeren Actief)⁵. De gemeente Berkelland ondersteunt beide aanvragen door het beschikbaar stellen van gerichte financiële (subsidie)bijdragen. Tevens wil de gemeente Berkelland ter uitwerking van de visie op jeugdparticipatie o.a, de aanleg en het gebruik van basketveldjes, skateboardbanen, panna-kooien e.d. verder stimuleren. Dit zal verder vorm krijgen in de nota speelruimtebeleid die in ontwikkeling is.

Participatie van senioren

Net als de jeugd en jongeren vormen ook de senioren een specifieke aandachtsdoelgroep waar het gaat om een levensloopbestendige sportbeoefening. De samenleving vergrijst en ook in Berkelland zal het aantal senioren de komende jaren fors toenemen. Het is van groot belang om deze groeiende groep blijvend deel te laten nemen aan de maatschappij en gelegenheid te bieden om door sport en bewegen gezond en actief te blijven.

⁵ BOS-aanvraag 2008-2011, gemeente Berkelland.

Een belangrijke rol wordt hierbij gezien voor sportverenigingen en ouderenorganisaties die door het ontwikkelen van aangepaste activiteiten en sport- en beweegvormen afgestemd op de behoeftevraag kunnen zorgen dat eenieder op zijn eigen niveau en binnen zijn fysieke mogelijkheden kan sporten en bewegen.

De gemeente Berkelland wil initiatief nemen om ontwikkelingen ter bevordering van senioren sportparticipatie nader uit te werken.

Vergroten samenwerkend vermogen

Enerzijds weet een vitale vereniging de jeugd vast te houden en de leden ook als vrijwilliger aan zich te binden. Anderzijds is de gemeente Berkelland zich bewust van haar verantwoordelijkheid ten aanzien van de sportmogelijkheden voor de verenigingen in de gemeente, en wil hieraan ook graag invulling geven.

Hierbij is de input en betrokkenheid van verenigingen, organisaties en individuen onmisbaar. Om gezamenlijk het rendement van de sport te versterken wordt ingezet op het optimaliseren van het samenwerkend vermogen binnen de sport.

De gemeente Berkelland wil faciliterend zijn in het bevorderen van samenwerking en afstemming tussen sportverenigingen onderling en organisaties en instellingen uit aanverwante sectoren zoals bijvoorbeeld onderwijs, zorg en welzijn.

Daarnaast dient in het kader van de gemeentelijke beleidscyclus de constructieve dialoog tussen de gemeente en de belangrijkste sportactoren structureel te worden ingebed. Het onderhouden van nauwe banden met een algemeen vertegenwoordigend orgaan voor de lokale sportverenigingen is hierbij essentieel. Een belangrijke rol wordt toegekend aan het Sport Overleg Berkelland in het zowel gevraagd als ongevraagd adviseren van de gemeente bij sportaanleggen.

Ondersteunen vrijwilligers

De vrijwilliger is de kurk waarop het verenigingsleven drijft. Binnen de sociale infrastructuur van de samenleving is de sportvereniging een belangrijke maatschappelijke partner.

Verenigingen hebben, onder invloed van diverse maatschappelijke ontwikkelingen, soms te maken met een afname van het aantal beschikbare en gekwalificeerde vrijwilligers. Tegelijkertijd is er sprake van verscherpte wet- en regelgeving waardoor hogere eisen worden gesteld aan de vrijwilligers en de druk op de vrijwilligers toeneemt.

Gezien het belang dat wordt gehecht aan de inzet van vrijwilligers in de georganiseerde sport, wil de gemeente dit onderdeel van het verenigingsleven actief faciliteren. Parallel aan de sportvisie is hiervoor een gemeentelijke nota vrijwilligersbeleid in ontwikkeling.

Breedtesport boven topsport en prestatieve sport

Breedtesport is een bindende factor in de samenleving. Daarin komen gezondheid, veiligheid, overdracht van waarden en normen, integratie en maatschappelijke binding bijeen. Vanuit de maatschappelijke functie en verantwoordelijkheid van de gemeente ligt de nadruk binnen het sportbeleid op het voorzien in voldoende en goede mogelijkheden voor de breedtesport. Daarnaast wordt echter ook onderkend dat aansprekende topsportprestaties:

- de breedtesport van een impuls kunnen voorzien;
- bijdragen aan de trots en het wij-gevoel onder de inwoners van Berkelland;
- bijdragen aan een positief imago van de gemeente.

Hoewel de gemeente Berkelland, vanuit voorgaand genoemde effecten, positief staat tegenover ontwikkelingen op het gebied van topsport en prestatieve sport⁶, wordt dit niet gezien als speerpunt in het gemeentelijk sportbeleid. Met een keuze voor de breedtesport wordt beoogd om de beschikbare middelen zodanig in te zetten dat deze het grootste bereik onder de Berkellandse bevolking sorteren. Het stimuleren van (top)sportprestaties wordt primair gezien als een taak van de verenigingen, waarbij de gemeente in voorkomende gevallen uitsluitend een ondersteunende rol kan vervullen waar het gaat om het faciliteren van de top- en prestatieve sport.

⁶ Onder prestatieve sport wordt sport verstaan waarin de nadruk ligt op het competitieve element.

Verenigingssport versus vrijblijvende, individuele en/of commerciële sport

In plaats van de veelal tijd- en plaatsgebonden verenigingssporten kiest men steeds vaker voor individuele sporten die op elk gewenst tijdstip en plaats kunnen worden bedreven. Landelijke onderzoeken wijzen uit dat circa de helft van de sportende bevolking is aangesloten bij een sportvereniging⁷ en dat dus ook een groot deel van de sportdeelname buiten verenigingsverband plaatsvindt.

Wandelen, joggen, fietsen en skeeleren zijn populaire vormen van sportparticipatie waarbij men in zelf te kiezen tijdspannes kan werken aan sport en bewegen. Bovendien gaat het hier om sporten die veelal plaatsvinden in de openbare ruimte waarvoor geen specifieke accommodatiebehoefte bestaat. Vast staat dat het om een groeiende groep sporters gaat, waarvoor de participatie door de gemeente gestimuleerd kan worden. Hiertoe kan in de gemeente Berkelland bijvoorbeeld worden gedacht aan de aanleg van diverse routestructuren die mensen uitnodigt om hiervan gebruik te maken. Aantrekkelijke wandelroutes en uitdagende mountainbike en skeelerparkoersen komen tegemoet aan de wensen van de consument, en kunnen daardoor bijdragen aan de algehele sportparticipatie in de gemeente Berkelland. De gemeente Berkelland is zich bewust van deze behoeften en wil hierop inspelen door met deze sporters rekening te houden bij het ontwerp en de realisatie van wijkvoorzieningen (trapveldjes, speeltoestellen), recreatiegebieden, fiets- en wandelpaden.

⁷ Bron: Sociaal Cultureel Planbureau; Rapportage Sport 2006

Het afstemmen van het sportaanbod op de sportvraag biedt niet alleen kansen voor de verenigingssporter of de individuele sporter maar ook voor de commerciële sportaanbieder. Ook in de gemeente Berkelland is het commerciële sportaanbod duidelijk aanwezig met diverse sportscholen en maneges e.d.

De aanwezigheid van het commerciële sportaanbod (in eigen accommodaties) in aanvulling op het gemeentelijk aanbod is een gezonde ontwikkeling die wijst op een goede werking van de sportmarkt. De gemeente Berkelland onderkent het maatschappelijke belang van het commerciële sportaanbod. Zij ziet hierin een actieve rol voor de commerciële sportaanbieders als partner in een overlegkoepel.

Focus op kerntaak

Het beheer en de exploitatie van alle sportaccommodaties wordt door de gemeente Berkelland niet gezien als een primaire gemeentelijke kerntaak en is daarom ook niet voorbehouden aan de gemeente.

Aansluitend hierop wordt op de lange termijn dan ook gestreefd om deze taken op afstand te plaatsen. Een en ander wel met behoud van de gemeentelijke regiefunctie tot waarborg voor de maatschappelijke functie.

De wens tot het op afstand plaatsen van de exploitatie- en beheertaken ten behoeve van gemeentelijke sportaccommodaties kan op verschillende manieren gestalte krijgen.

In grote lijnen kunnen de volgende vier hoofdvormen worden aangehouden:

1. Interne verzelfstandiging
2. Externe verzelfstandiging
3. Commercialisering
4. Privatisering

Ad. 1. Interne verzelfstandiging

Bij een interne verzelfstandiging wordt het beheer en de exploitatie van de betreffende accommodaties overgedragen aan een uit de lijnorganisatie te lichten organisatieonderdeel met een eigen budget.

Ad. 2. Externe verzelfstandiging

In het geval van externe verzelfstandiging wordt er door de gemeente een zelfstandige rechtspersoon opgericht, in de vorm van een Sportstichting of Sportbedrijf. Deze op te richten organisatie kan zelfstandig en bedrijfsmatig functioneren, maar tegelijkertijd behoudt de gemeente Berkelland haar invloed en zeggenschap door participatie in de rechtspersoon of door invloed op de bestuurlijke vormgeving cq samenstelling.

Ad. 3. Commercialisering

In het geval van commercialisering wordt beheer en exploitatie van de sportaccommodaties overgedragen aan een private marktpartij onder door de gemeente gestelde voorwaarden.

Hierbij worden contractuele afspraken gemaakt over te leveren diensten, prestaties en over de financiële bijdrage van de gemeente voor de uitvoering van de taken. Deze private partij kan een commerciële exploitant zijn maar in dit verband kan ook de overdracht van beheer en exploitatietaken aan verenigingen als een vorm van commercialisering worden gezien.

Ad. 4. Privatisering

Privatisering is de meest vergaande vorm van verzelfstandiging. In dit geval worden de beheer- en exploitatietaken volledig overgedragen aan een commerciële marktpartij en is er van gemeentezijde op geen enkele wijze sprake meer van binding of invloed naar de betreffende accommodaties. In dit verband geldt bijvoorbeeld de verkoop van een gemeentelijk zwembad aan een private ondernemer, met het wegvallen van gemeentelijke betrokkenheid en financiële ondersteuning, als een vorm van privatisering.

Binnen voornoemde hoofdvormen bestaan uiteraard ook nog diverse uitwerkingsvarianten. Zo is het denkbaar om voor alle gemeentelijke accommodaties één verzelfstandigingsvorm te kiezen maar kan ook per accommodatietype –of zelfs per accommodatie- voor een bepaalde verzelfstandigingsvorm worden gekozen.

Mede gelet op de vereiste zorgvuldigheid en voorbereidingstijd wenst de gemeente Berkelland de komende jaren de mogelijkheden tot het op afstand plaatsen van beheer en exploitatietaken per (kleine)kern en/of sportcomplex nader te verkennen. Hierbij wordt met name gekeken naar de mogelijkheden tot commercialisering en/of privatisering. In nauw overleg met betrokken verenigingen, stichtingen, SOB en relevante marktpartijen worden de verschillende opties beschouwd en zal een voorkeursmodel worden uitgewerkt. Maatwerk per geval dus.

Rechtvaardigheid en transparantie

Het is van essentieel belang dat het door de gemeente uitgezette en gevoerde sportbeleid voor alle betrokken partijen helder is en duidelijk wordt gecommuniceerd. De huidige financiële situatie van de gemeente vraagt om moeilijke en soms pijnlijke beslissingen die voor sommigen ingrijpende gevolgen kunnen hebben.

Het gemeentebestuur heeft zich hierbij wel uitdrukkelijk ten doel gesteld om eventuele maatregelen op een rechtvaardige, objectieve en zorgvuldige wijze tot stand te brengen en de argumenten voor gemaakte keuzen op een heldere wijze naar betrokkenen te communiceren.

2.2 Speerpunten accommodaties

De strategische visie vraagt om een vertaling naar het operationeel beleid. Om de in de voorgaande paragraaf geformuleerde ambities en accenten te concretiseren naar lange termijn doelstellingen en richtinggevende keuzes wordt een aantal speerpunten voor de periode tot 2012 uitgewerkt voor zowel accommodaties als tarieven.

Deze speerpunten worden in de volgende paragrafen nader uitgewerkt en verdiept.

Voor wat betreft de accommodaties worden achtereenvolgens behandeld:

1. Verzelfstandiging buitensportaccommodaties
2. Verzelfstandiging binnensportaccommodaties
3. Opschaling exploitaties
4. Herbezinning op gemeentelijk zwemaanbod
5. Efficiënt ruimtegebruik en kwaliteitsimpuls
6. Meervoudig gebruik binnensportaccommodaties
7. Clustervorming op kernenniveau

1. Verzelfstandiging buitensportaccommodaties

In de huidige situatie verschilt de wijze waarop invulling wordt gegeven aan het beheer en de exploitatie⁸ van de diverse sportparken en velden nogal van elkaar. Een deel van de accommodaties wordt beheerd en onderhouden door of namens de gemeente en voor een ander deel is de bespelende vereniging hiervoor verantwoordelijk en is soms zelfs het eigendom in handen van de vereniging. Voor alle buitensportaccommodaties is wel gelijk dat de opstallen (kleed- en clubaccommodaties, lichtinstallaties, etc.) in eigendom zijn van de verenigingen.

Het overdragen van beheer en onderhoudstaken van buitensportaccommodaties aan de bespelende verenigingen kan in sommige gevallen leiden tot een betere prijs-prestatieverhouding. Verenigingen kunnen vanwege de kortere afstand tot hun accommodaties vaak gericht en flexibeler optreden wanneer de rol van de gemeente als intermediair komt te vervallen.

Voorwaarde voor een overdracht van taken is dat vooraf helder inzicht bestaat in de huidige en verwachte toekomstige kosten en dat per geval maatafspraken worden gemaakt met individuele verenigingen, waarbij het uitgangspunt geldt dat er sprake is van een win-win-situatie voor zowel vereniging als gemeente.

⁸ Onder beheer en exploitatie wordt in dit verband verstaan de verantwoordelijkheid voor het (veld)onderhoud, het reguliere toezicht, de algemene beheerstaken, etc.

Voor de sportvelden wordt in nauw overleg met de betrokken verenigingen bezien in hoeverre onderhouds- en beheertaken die in de huidige situatie door de gemeente worden verricht kunnen worden overgedragen aan deze verenigingen.

Als in onderling overleg tot principeovereenstemming kan worden gekomen dient implementatie van deze afspraken gepaard te gaan met een proefperiode waarin wederzijds ervaring wordt opgedaan, kan worden geëvalueerd en vervolgens nadere keuzen kunnen worden gemaakt. De positieve ervaringen die elders binnen de gemeente zijn opgedaan met verzelfstandiging van buitensportaccommodaties⁹ kunnen hierbij als referentiekader dienen.

Vanuit het oogpunt van behoud van de gemeentelijke grondpositie en de gewenste uniformiteit in eigendomsvormen blijft het overdragen van grondeigendom van de velden en parken in beginsel buiten de reikwijdte van de te maken verzelfstandigingsafspraken.

⁹ Bijvoorbeeld verzelfstandigingsmodel voor VV Ruurlo.

2. Verzelfstandiging binnensportaccommodaties

Ook voor de binnensportaccommodaties wordt door de gemeente -waar mogelijk- gestreefd naar het op afstand plaatsen van beheer- en exploitatietaken.

Waar buitensportaccommodaties zich doorgaans kenmerken door één vaste gebruiker per accommodatie, geldt voor binnensportaccommodaties dat deze veelal door een groot aantal verschillende partijen worden gebruikt. Dit stelt als vanzelf ook andere eisen aan de beheer- en exploitatietaken en de wijze waarop hieraan invulling wordt gegeven.

Voor binnensportaccommodaties kunnen diverse verzelfstandigingsvormen worden beschouwd. Zo kan binnen de huidige beheervorm de verantwoordelijkheid van de verenigingen en gebruikers worden vergroot, door bijvoorbeeld de invoering van sleutelgebruik. Verenigingen en gebruikers worden dan zelf verantwoordelijk voor de beheer en toezichttaken tijdens de gebruiksuren.

Ook het op afstand plaatsen van de gehele accommodatie in de vorm van een externe verzelfstandiging of een commercialisering behoort in dit verband tot de mogelijkheden. Door de exploitatie volledig in handen te geven van een private partij kan, op basis van een grotere exploitatievrijheid, de exploitatie mogelijk bedrijfsmatiger worden ingericht.

De gemeente stelt zichzelf ten doel om in de komende periode, in nauw overleg met betrokken partijen (SOB, verenigingen, gebruikers) de verzelfstandigingmogelijkheden voor de

binnensportaccommodaties nader te onderzoeken. Hierbij wordt de binnensportaccommodaties niet alleen op zichzelf beschouwd maar wordt ook een relatie gelegd met de beheer- en exploitatievorm van de overige gemeentelijke (sport)accommodaties.

3. Opschaling exploitaties

Een belangrijk speerpunt voor de toekomst is het -waar mogelijk- harmoniseren van de beheer- en exploitatievormen van de zwembaden en/of sporthallen op (boven)lokaal niveau. Door de exploitaties hiervan uit te laten voeren door één partij wordt de flexibiliteit vergroot en ontstaan aantrekkelijke schaalvoordelen in de exploitatie. Met name op het gebied van de personele inzet worden in dit verband kansen gezien. Daarnaast bieden ook gezamenlijke inkoop, marketing en communicatie, en het delen van kennis en ervaringen, kansen voor verbeterd rendement in zowel financieel als maatschappelijk opzicht.

Bijkomend voordeel voor de gemeente is dat een afname van het aantal zwembadexploitanten bijdraagt aan een vereenvoudiging van de communicatie- en overlegstructuur aangezien met één partner integrale afspraken kunnen worden gemaakt. Ook dit leidt tot een efficiencyvoordeel.

Op korte c.q. middellange termijn lenen met name de accommodaties in Neede ('t Spilbroek) en Eibergen ('t Vinkennest) zich voor een opschaling aangezien de contracten met de exploitanten van deze baden aflopen.

Voor een nieuwe exploitatieperiode kan de exploitatie van deze accommodaties in één opdracht worden ondergebracht en worden aanbesteed aan marktpartijen. Hierbij is het nadrukkelijk ook denkbaar dat de bestaande exploitanten van de andere zwembaden opteren voor de integrale exploitatie waardoor de schaalvoordelen kunnen worden versterkt.

De mate waarin een opschaling van exploitaties tot een financieel voordeel zal leiden is afhankelijk van de uitkomsten van een aanbestedingsprocedure, en de exploitatietechnische uitgangspunten en randvoorwaarden die door de gemeente aan de exploitatie worden verbonden. Verwacht wordt niettemin dat, met name door de mogelijkheid van flexibele personeelsinzet, een structureel exploitatievoordeel voor de gemeente kan worden behaald.

4. Herbezinning op gemeentelijk zwemaanbod

Hoewel de gemeente Berkelland de maatschappelijke waarde van de zwembaden, zowel voor de sport als voor recreatie, toerisme, onderwijs, etc. onderschrijft, verhoudt het huidige aanbod aan (gemeentelijk) zwemwater zich niet tot de schaal en het inwoneraantal van Berkelland¹⁰.

Met het oog op de ambitie tot een optimaal sportaanbod wenst de gemeente Berkelland het aantal zwemaccommodaties met gemeentelijke bemoeienis op de lange termijn terug te brengen tot een maximum van twee tot drie goed geoutilleerde accommodaties waarbij de focus ligt op het voorzien in de functionele zwembehoefte van de Berkellandse inwoners voor zowel binnen- als buitenzwemwater.

Aangezien het sluiten dan wel amoveren van bestaande accommodaties op korte termijn als niet wenselijk wordt gezien, kan de realisatie van de herbezinning op het gemeentelijk zwemaanbod niet op korte termijn worden gerealiseerd.

Het streven van de gemeente is erop gericht om de gemeentelijke betrokkenheid bij en financiële verantwoordelijkheid voor enkele bestaande zwembaden op termijn af te bouwen en accommodaties waar mogelijk af te stoten aan de markt.

¹⁰ Bron: CBS 2003, gemiddeld aantal inwoners per zwembad in Nederland is in 2003 21.030. Voor Berkelland ligt dit kengetal in 2006 op 9.061.

Welke accommodaties voor een overdracht aan de markt in aanmerking komen zal naar verloop van tijd duidelijk moeten worden. Dit is mede afhankelijk van de animo vanuit de markt en hierover zal ook intensief contact met exploitanten en eigenaars van de accommodaties plaats moeten vinden, waarbij ook de mogelijkheden van de zwemverenigingen worden onderzocht. Met het oog op behoud van een optimaal accommodatieaanbod wordt nadrukkelijk aandacht geschonken aan een blijvend evenwichtige spreiding van gemeentelijke zwemaccommodaties.

Voor zover het zwemaanbod wordt beperkt bij accommodaties die bij de gemeente in eigendom zijn wordt met geïnteresseerde marktpartijen in overleg getreden over de eventuele voorwaarden waarbinnen een overdracht kan plaatsvinden. Aangezien de overdracht van het zwembad met volledige instandhouding van het bestaande product voor private partijen niet interessant is¹¹, zullen deze voorwaarden bestaan uit de vrijheid tot het realiseren van aanvullende producten en de vraag of en zo ja hoe het zwemproduct blijft bestaan.

Ten aanzien van de zwembaden die in eigendom en exploitatie zijn bij private stichtingen, kan de gemeente sturing geven door het afbouwen en op termijn stopzetten van de subsidierelatie.

Een en ander dient echter te allen tijde in nauw overleg te gebeuren met de betrokken stichtingen en binnen de bestaande contractuele afspraken.

¹¹ Instandhouding van een zelfstandige openbare zwemvoorziening is ook voor private partijen een verliesgevende voorziening.

Daarnaast zal de gemeente zich inspannen om in overleg met betrokken partijen te zoeken naar alternatieve financieringsmogelijkheden door bijvoorbeeld participatie van commerciële marktpartijen.

Partijen die de zwemfunctie van de betrokken accommodaties zonder gemeentelijke ondersteuning geheel of gedeeltelijk kunnen continueren verdienen hierbij de voorkeur, maar ook wijzigingen in de zwemconfiguratie of een algehele functieonttrekking wordt op voorhand niet uitgesloten.

Voor de zwembaden waarmee de gemeente Berkelland een langlopende subsidierelatie wil aangaan c.q. voortzetten worden nadrukkelijk waarborgen gecreëerd voor behoud van de maatschappelijke functie. Belangrijk hierbij is dat de accommodaties in voldoende mate beschikbaar zijn voor de maatschappelijke activiteiten waaronder zwemonderwijs, schoolzwemmen en verenigingsgebruik. Ook zal hierin een keuze worden gemaakt voor de mate waarin de zwembaden worden ingezet als recreatieve voorziening voor toeristen die een bezoek brengen aan de Achterhoek. Dergelijke keuzes en kaders zijn van belang voor de wijze waarop de baden ‘in de markt worden gezet’ en zijn mede bepalend voor de kosten die gepaard gaan met de instandhouding van de accommodaties.

Naar verwachting zal de implementatie van maatregelen als gevolg van de herbezinning op het (zwem)accommodatieaanbod gedurende de gehele looptijd van de sportvisie (2007-2012) zijn beslag krijgen.

5. Efficiënt ruimtegebruik en kwaliteitsimpuls

Ruimte wordt een steeds schaarser goed, ook in de gemeente Berkelland. Gelet op het omvangrijke ruimtebeslag van sportaccommodaties en de kosten die hiermee gepaard gaan wordt op termijn gestreefd naar maatregelen die de efficiency van het ruimtegebruik kunnen bevorderen.

Dit geldt in het bijzonder voor de buitensportaccommodaties, met als uitgangspunt dat maatregelen tot vermindering van het ruimtebeslag niet ten koste mogen gaan van de sporttechnische functionaliteit en gebruiksmogelijkheden voor de betrokken vereniging.

Vanuit de geconstateerde (theoretische) overcapaciteit aan voetbalvelden wordt op individuele basis met de betrokken verenigingen besproken in hoeverre mogelijkheden worden gezien om het ruimtebeslag van de sportvelden te beperken.

Een hulpmiddel dat hierbij kan worden ingezet is de realisatie van kunstgras sportvelden. Vanwege het intensiever gebruik en de combinatie van kunstgras als wedstrijd- en trainingsveld kan vermindering van velden hiermee worden gecompenseerd.

Realisatie van kunstgrasvelden vergt een relatief hoge initiële aanvangsinvestering, maar brengt structureel lagere onderhoudskosten met zich mee. Daarnaast kan kunstgras ook leiden tot een kwaliteitsimpuls voor de sportparken.

Rendabel wordt dit echter pas wanneer door de aanleg van een kunstgrasveld andere velden kunnen worden ‘vrijgespeeld’ en herbestemd voor alternatieve, opbrengstgenererende, ontwikkelingen, conform de eerder aangegeven win-win-situatie.

6. Meervoudig gebruik binnensportaccommodaties

De nadrukkelijke keuze voor behoud van een basisniveau aan voorzieningen in elke kleine kern komt voort uit het belang dat de gemeente Berkelland hecht aan het behoud van de leefbaarheid van de kleine kernen.

Dit heeft als gevolg dat de bezettingsgraden en dekkingspercentages niet bepalend zijn voor het bestaansrecht van de basissportvoorzieningen in een kleine kern en dat een lagere bezettingsgraad alleen geen aanleiding is om te overwegen deze op te heffen.

Voor alle binnensportaccommodaties in de (kleine) kernen geldt dat de gemeente Berkelland het maatschappelijk rendement wil optimaliseren. Per locatie zal daarom altijd nadrukkelijk gekeken worden hoe de exploitatie zo rendabel mogelijk kan worden uitgevoerd.

Als specifiek beleidsspeerpunt geldt in dit verband het bevorderen van meervoudig gebruik van de binnensportaccommodaties. Zowel sporthallen als gymnastieklokalen lenen zich, naast hun sportieve functie, ook voor andersoortig gebruik door organisaties, instellingen en particulieren die actief zijn in aanverwante sectoren als cultuur, welzijn, onderwijs, etc. Juist deze organisaties kunnen behulpzaam zijn bij het nog beter benutten van de incurante uren van de sportaccommodaties.

De gemeente Berkelland wil een actieve bijdrage leveren aan het stimuleren van meervoudig gebruik door deze niet alleen als sportaccommodatie te zien maar als algemene maatschappelijke voorzieningen die ten dienste staan aan een breed scala aan verenigingen en gebruikersgroepen.

Deze brede functie zal in de toekomst sterker worden benadrukt en de binnensportaccommodaties zullen, als onderdeel van de integrale beleidsvorming, ook worden ingebed als voorziening binnen andere beleidsvelden.

Clustervorming op kernenniveau

Zowel in exploitatietechnisch (kostenvoordelen) als in maatschappelijk (synergie, aantrekkingskracht) opzicht worden voor Berkelland kansen gezien om sportieve functies te combineren in elkaars directe nabijheid dan wel in dezelfde (integrale) accommodatie.

Tegenover de potentiële voordelen wordt echter ook het risico onderkend dat centralisatie van voorzieningen ten koste kan gaan van de bereikbaarheid van accommodaties en het voorzieningenniveau in de kernen en wijken.

Rekening houdend met voornoemd spanningsveld stelt de gemeente Berkelland zich ten doel om zorgvuldig en kritisch te kijken naar situaties waarin clustervorming mogelijk en wenselijk is.

Als stelregel kan hierbij worden gehanteerd dat clustervorming niet mag leiden tot een verschuiving van functies en basisvoorzieningen van kleine naar grote kernen. Dit betekent dat clustervorming in beginsel alleen op (kleine) kernenniveau kan worden ingezet om zo combinaties tussen functies en voorzieningen te realiseren. Centralisatie van voorzieningen op gemeenteniveau is mogelijk voor sporten, functies en voorzieningen die het niveau van een basisvoorziening overstijgen.

De keuze voor het al dan niet toepassen van clustervorming in bepaalde situaties dient zich aan wanneer het einde van de levensduur van bestaande accommodaties in zicht komt, hetzij doordat de accommodatie volledig is afgeschreven, hetzij door beëindiging van de activiteiten, functies, bestaan vereniging of onvoldoende bezetting. In de integrale afweging omtrent amovering, renovatie, vervangende nieuwbouw wordt ook de mogelijkheid tot clustervorming betrokken.

2.3 Speerpunten tarieven

Momenteel zijn de tarieven die door de gemeente Berkelland worden gehanteerd voor haar sportaccommodaties in de vier voormalige gemeenten, onderling zeer divers. Speerpunt in het tarievenbeleid is om in 2008 te komen tot een geharmoniseerde tariefstructuur waarbij een heldere, reële en rechtvaardige grondslag voor de tariefbepaling wordt gehanteerd.

Overeenkomstig de voorlopige aanbevelingen uit het bijlagenrapport wordt voor deze geharmoniseerde tariefstructuur uitgegaan van een kostprijsgeoriënteerde methodiek. Hiermee wordt bedoeld dat de hoogte van de tarieven wordt gerelateerd aan de kosten die door de gemeente Berkelland worden gemaakt om de accommodaties in stand te houden.

Om de laagdrempelige toegang tot sportaccommodaties te waarborgen, zal er geen sprake zijn van dekkende tarieven, maar wordt op basis van dekkingspercentages voor de verschillende accommodaties en accommodatietypen slechts een bepaald gedeelte van de werkelijke kosten doorbelast aan de eindgebruikers.

In dit hoofdstuk wordt een eerste aanzet gegeven voor de grondslagen en uitgangspunten voor een nieuw tariefstelsel. Een nadere uitwerking van deze grondslagen in een nieuw tariefstelsel zal in de komende periode, in overleg met SOB, verenigingen en andere betrokkenen gestalte moeten krijgen.

Ten behoeve van de kaders voor het tariefstelsel wordt allereerst voor de binnen- en buitensportaccommodaties uitwerking gegeven aan de kaders voor een kostprijsgeoriënteerde structuur. Gelet op de bijzondere aard van de zwembaden en de afwijkende opbouw van de tariefstructuur wordt onder een apart kopje nader ingegaan op de zwembadtarieven.

Ten behoeve van de nieuwe beoogde tariefstructuur wordt derhalve uitwerking gegeven aan de volgende hoofdthema's:

- A. Bepalen kostprijs
- B. Doorbelasting naar veld/accommodatie
- C. Bepalen dekkingspercentages
- D. Mogelijkheden tot prijsdifferentiatie
- E. Relatie met subsidiestelsel
- F. Positie zwembaden.

Bepalen kostprijs

Voordat tarieven kunnen worden afgeleid die gebaseerd zijn op de kostprijs van de sportaccommodaties dient deze kostprijs eerst te worden bepaald. Voor de totale gemeentelijke kosten kan grofweg een onderverdeling worden gemaakt naar de volgende kostensoorten:

- kapitaallasten
- onderhoudskosten
- personele lasten
- exploitatielasten
- overheadkosten.

Voor de buitensportaccommodaties vormen de kapitaal- en onderhoudslasten veruit de grootste component. Binnensportaccommodaties hebben daarnaast ook nog te maken met (directe) personeelslasten en exploitatielasten voor bijvoorbeeld energie, administratie en organisatiekosten.

Onder de overheadkosten worden de indirecte kosten begrepen voor algemene diensten en ondersteuning die vanuit het ambtelijk apparaat worden doorbelast naar de accommodaties. Deze kosten kunnen variëren van een doorbelasting voor huisvestingskosten van het gemeentehuis, ICT-diensten, financiële administratie, ambtelijke ondersteuning, etc.

Ten behoeve van de kostprijsbepaling wordt uitsluitend uitgegaan van de directe kosten die aan de accommodaties zijn toe te schrijven. De overheadkosten vallen daarom in beginsel buiten de grondslag voor de tariefbepaling.

Voor het bepalen van de integrale kostprijs dienen -afzonderlijk voor de binnen- en de buitensportaccommodaties- alle directe kosten bij elkaar te worden opgeteld.

Doorbelasten naar veld/accommodatie

Op basis van de voorgaande stap zijn de totale gemeentelijke kosten voor het aanbieden van binnen- en buitensportaccommodaties afgeleid. Hoewel hierin een onderscheid kan worden gemaakt naar een integrale kostprijs voor binnen- en buitensportaccommodaties, zegt dit nog niets over de totale kosten per veld of accommodatie.

Om tot een gedegen basis voor de tariefstelling per accommodatietype te komen dienen de totale kosten vervolgens te worden doorbelast naar individueel veld of accommodatie.

Voor de buitensportaccommodaties dient deze doorbelasting plaats te vinden naar een kostprijs per type veld¹² per jaar aangezien ook het uiteindelijke tarief per veld per jaar wordt vastgesteld. Als grondslag voor deze doorbelasting kunnen de gemiddelde jaarkosten per type veld worden gebruikt. Zodoende krijgen veld- en accommodatietypes met gemiddeld hogere jaarlasten (kapitaal, onderhoud, exploitatie, etc.) ook een hogere kostprijs per jaar doorberekend.

Overigens worden gelijksoortige accommodaties ook op gelijke wijze doorbelast. Zo zal een natuurgras voetbalveld in Eibergen dezelfde kostprijs krijgen doorbelast als een natuurgras voetbalveld in Borculo. Op deze wijze wordt voor gelijksoortige accommodaties ook gelijke tarieven gehanteerd.

¹² Bijvoorbeeld kunstgras vs natuurgras en voetbalveld vs handbalveld.

Voor de binnensportaccommodaties worden de tarieven weergegeven per uur zaalhuur. Hierdoor dient ook de totale kostprijs per uur te worden weergegeven. Als grondslag voor de doorberekening van de totale kosten naar individuele accommodatie per uur kan het sportvloeroppervlakte en/of de functionaliteit worden gebruikt in combinatie met het gemiddeld aantal verhuurde uren per jaar.

Bepalen dekkingspercentages

Om vanuit de kostprijsberekening te komen tot reële en transparante tarieven die bovendien de laagdrempeligheid en toegankelijkheid van sportaccommodaties blijvend waarborgen, worden dekkingspercentages ingezet. Deze dekkingspercentages geven aan welk deel van de kostprijs wordt doorbelast aan de eindgebruikers en bepalen dus ook welk deel per saldo door de gemeente wordt gedragen.

De hoogte van de te hanteren dekkingspercentages dient zorgvuldig te worden bepaald en is afhankelijk van een politiek-bestuurlijke afweging omtrent de gewenste verhouding tussen kosten en opbrengsten. Hierbij speelt een aantal overwegingen een rol waaronder:

- de dekkingspercentages moeten zodanig zijn dat eventuele tariefsverschillen voor de verenigingen en gebruikers zijn op te brengen;
- de dekkingspercentages moeten zodanig zijn dat geen al te grote afwijking ontstaat van hetgeen regionaal als gemiddelde geldt.

Mogelijkheden tot differentiatie

Het hanteren van dekkingspercentages als grondslag voor de tariefbepaling maakt het mogelijk om relatief eenvoudig prijsdifferentiatie aan te brengen in tarieven voor verschillende doelgroepen en verschillende situaties.

De meest voor de hand liggende vorm van prijsdifferentiatie is het hanteren van verschillende tarieven voor verenigingsgebruik en commercieel gebruik. Logischerwijs wordt van commerciële gebruikers een (aanmerkelijk) hoger dekkingspercentage gevraagd, dat mogelijk zelfs op 100% (of meer) van de totale kosten ligt.

Andere redenen waarom prijsdifferentiatie mogelijk c.q. wenselijk kan zijn is:

- verschillende afspraken omtrent onderhoudsverantwoordelijkheid;
- verschil in voorzieningenniveau per accommodatie;
- verschil tussen Berkellandse- en niet Berkellandse verenigingen.

Door het hanteren van andere dekkingspercentages per type gebruiker of accommodatie kan het tarief worden aangepast afhankelijk van de specifieke kenmerken en/of omstandigheden van elk geval. Om uiteindelijk wel een overzichtelijke en hanteerbare tariefstructuur over te houden wordt aanbevolen om het aantal vormen van prijsdifferentiatie te beperken.

E. Relatie met subsidiestelsel

Het tarievenstelsel waarvoor de belangrijkste kaders en uitgangspunten hiervoor op hoofdlijnen zijn geschetst, zal gelden voor alle verenigingen en gebruikers van de binnen- en buitensportaccommodaties in Berkelland. Hierdoor bestaat in beginsel geen ruimte om in financiële zin tegemoet te komen aan bepaalde verenigingen die een grote bijdrage leveren aan de gemeentelijke beleidsdoelstellingen.

Door het tariefstelsel te combineren met directe subsidievormen wordt aan verenigingen een financiële prikkel gegeven om zich positief te onderscheiden.

Aansluitend op de geformuleerde strategische visie kan in dit verband worden gedacht aan (directe) outputgerichte waarderingsubsidies voor bijvoorbeeld:

- het aantal actieve jeugdleden van een vereniging;
- het aantal actieve senioren (55+);
- het aantal actieve leden uit bevolkingsgroepen met een achterstand;
- het aantal actieve vrijwilligers c.q. deskundigheidsbevordering.

Daarnaast kunnen eveneens stimulerings- of projectsubsidies worden verstrekt voor verenigingen met ideeën om nieuwe activiteiten of evenementen te ontwikkelen die een positieve bijdrage leveren aan de gemeentelijke beleidsdoelstellingen.

F. Positie zwembaden

In het kader van de tariefstelling dient aan de zwembaden een bijzondere positie te worden toegekend. Ten opzichte van de binnen- en buitensportaccommodaties onderscheiden de zwembaden zich door:

- grote verschillen in de aard van het product (binnenbaden, buitenbaden, combibaden);
- verschillen in aanbod voorzieningen (wateroppervlakte, bassins, recreatieve voorzieningen, horeca, etc.);
- een complexe tariefstructuur met een groot aantal verschillende tarieven voor activiteiten, doelgroepen en abonnementen;
- verschillen in de mate waarin de gemeente invloed kan uitoefenen op de tariefstelling doordat eigendom en exploitatie gedeeltelijk berust bij autonome stichtingen;
- een moeilijk te bepalen totale kostprijs die niet of nauwelijks is te differentiëren naar een kostprijs per bezoek en/ of per doelgroep.

Op basis van bovenstaande verschillen is de kostprijsgeoriënteerde methodiek die voor de binnen- en buitensportaccommodaties wordt voorgestaan in beginsel niet geschikt voor het bepalen van de zwembadtarieven.

Voor de korte termijn wordt ervan uitgegaan om de huidige zwembadtarieven te handhaven. Op de (middel)lange termijn zal, in nauw overleg met de betrokken zwembadexploitanten, worden bezien in hoeverre onderling (grote) verschillen bestaan die niet kunnen worden gerechtvaardigd uit een verschil in functie en/of voorzieningen.

Hierbij vindt eveneens een toetsing plaats van de hoogte van de tarieven aan de regionale gemiddelden om te voorkomen dat de Berkellandse zwembaden zich uit de markt prijzen dan wel (te) goedkoop worden aangeboden.

Voor zover deze herijking leidt tot gewenste aanpassingen in de tarieven voor de baden waarvan de gemeente volledige zeggenschap en autonomie heeft over de tariefstelling kunnen de tarieven –al dan niet met een geleidelijke overgangsperiode– desgewenst worden bijgesteld.

Voor de baden waarvoor de gemeente geen invloed heeft op de tarieven wordt, in onderling overleg met de betrokken stichtingen, besproken of op onderdelen een tariefwijziging kan worden doorgevoerd en zo ja wat hiervan de consequenties zijn.

Op voorgaand beschreven wijze wordt door de gemeente gestreefd naar reële, rechtvaardige en marktconforme zwembadtarieven, waarbij onderlinge verschillen logischerwijze kunnen worden verklaard vanuit de verschillen in type bad en aard van de voorzieningen.

3. Uitvoeringsplannen

3.1 Inleiding

Vanuit de algemene strategische visie en lange termijn speerpunten voor accommodaties en tarieven wordt in voorliggend hoofdstuk een vertaling gemaakt naar uitvoeringsplannen met concrete acties en maatregelen die op de korte en middellange termijn zullen worden uitgevoerd.

Grofweg kunnen de volgende 4 type maatregelen worden onderscheiden:

- a. technische en fiscale maatregelen
- b. harmonisatievoorstellen en nadere uitwerking tarievenstructuur per 1-1-2008
- c. aanvullende maatregelen om restant bezuinigingstaakstelling te realiseren
- d. verdere invulling speerpunten sportvisie.

Om aan te geven binnen welke tijdspannen een en ander kan worden uitgevoerd wordt in voorligend hoofdstuk onderscheid gemaakt naar een uitvoeringsplan voor de korte termijn (2007-2008) en de middellange termijn (2009-2012).

Voor de korte termijn wordt voor de technische en fiscale aspecten per onderwerp aangegeven welke maatregelen kunnen worden gerealiseerd en in welke mate hiermee inverdieneffecten kunnen worden behaald.

Voor de middellange termijn wordt -binnen ruimere kaders- aangegeven, binnen welke tijdspanne uitwerking wordt gegeven aan de harmonisatievoorstellen, aanvullende maatregelen en accommodatiespeerpunten zoals in voorgaand hoofdstuk zijn geformuleerd.

Opgemerkt wordt dat de inhoudelijke input van de uitvoeringsplannen 2007/2008 en 2009/2012 rechtstreeks is ontleend aan informatie die is ontvangen van de gemeente Berkelland. Hierop heeft van de zijde van Hopman•Andres Consultants geen inhoudelijke toets plaatsgevonden.

3.2 Uitvoeringsplan 2007/2008 (korte termijn)

Het uitvoeringsplan 2007/2008 bevat technische en fiscale maatregelen die op korte termijn te realiseren zijn en die directe inverdieneffecten opleveren. Het kenmerk van deze maatregelen is dat deze geen maatschappelijke impact hebben.

Naast deze maatregelen voor de korte termijn gaan we ook door met al geïnitieerde projecten in de “geen stenen maar mensen sfeer”. Hierbij valt te denken aan de implementatie van de BOS-impuls 2008-2011 en de Nota vrijwilligerswerkbeleid en mantelzorg “Samen aan de slag” 2007 t/m 2010.

Hieronder volgt een korte nadere uitwerking van de inverdienmaatregelen:

○ **Zuivere toerekening naar andere producten in de gemeentelijke productbegroting**

In de programmalijn (PL) Sport 2007 zitten meer baten en lasten dan alleen voor het product sport. Uit analyse van de cijfers is gebleken dat er geen uniforme verrekeningsmethodiek is met andere domeinen zoals onderwijs, recreatie en toerisme. Daarmee wordt de PL Sport financieel onevenredig zwaar belast en ontstaat een vertekend beeld van de werkelijke baten en lasten van de PL Sport. Op basis van de “verordening voorziening huisvesting voorziening huisvesting onderwijs gemeente Berkelland 2006” zou de PL Sport € 60.000,- voor bewegingsonderwijs kunnen doorberekenen aan de onderwijsbegroting.

○ **Herziening btw-regime binnensportaccommodaties**

De herziening van het btw-regime voor sportaccommodaties biedt de gemeente de mogelijkheid een teruggaafverzoek voor btw aan de Belastingdienst te doen wegens het geven van gelegenheid tot sportbeoefening.

Nader onderzoek gericht op de binnensportaccommodaties levert het volgende op. Over de jaren 2002 t/m 2006 bestaat een gereede kans dat incidenteel circa € 400.000 euro kan worden terugontvangen van de Belastingdienst. Voor de jaren erna wordt het jaarlijks voordeel voorzichtigheidshalve geschat op jaarlijks € 60.000,-.

Voor de volledigheid wordt opgemerkt dat - vanwege het feit dat een dergelijk teruggaafverzoek wordt gedaan in de ambtshalve sfeer - medewerking van de Belastingdienst nodig is om tot een dergelijke teruggaaf te komen.

○ **Aanpassingen in begroting PL sport**

Uit nadere beschouwing blijkt dat er in de begroting 2007 voor de PL Sport nog onvolkomenheden zitten. Een correctie hierop in de begroting 2008 levert een positief resultaat op van € 62.277,-.

○ **Onderhoudspakket buitensportaccommodaties**

Voor het onderhoud van buitensportaccommodaties zijn 3 varianten met verschillende onderhoudsniveaus uitvoerbaar. Op basis van minimale variant is een structurele bezuiniging haalbaar van circa € 50.000,-, zonder hierbij afbreuk te doen aan de onderhoudskwaliteit.

○ **Opschaling management 't Spilbroek en 't Vinkennest**

Voor een nieuwe exploitatieperiode kan de exploitatie van deze baden in één opdracht worden ondergebracht en worden aanbesteed aan marktpartijen. Hierbij is het nadrukkelijk ook denkbaar dat de bestaande exploitanten van de andere zwembaden opteren voor de integrale exploitatie waardoor de schaalvoordelen kunnen worden versterkt.

Resumé financiële inverdieneffecten PL Sport

Maatregel	Structureel financieel effect	Incidenteel financieel effect
Zuivere toerekening productbegroting	-/- € 60.000	
Herziening btw-regime binnensport	-/- € 60.000	+/+ € 400.000
Aanpassing begroting sport	-/- € 62.277	
Integraal onderhoudsniveau buitensportaccommodaties	-/- € 50.000	
Opschaling zwembadmanagement 't Spilbroek en 't Vinkennest	p.m.	
TOTAAL	-/- € 232.277	+/+ € 400.000

3.3 Uitvoeringsplan 2009/2012

In intensieve samenspraak met SOB en sportverenigingen en exploitanten wordt op de middellange termijn 2009-2012 nadere invulling geven aan onderstaand maatregelenpakket.

PLANNING					
	Kernthema's	2009	2010	2011	2012
	Accommodaties (hardware)				
1	Verzelfstandiging buitensportaccommodaties; op basis prioriteitenlijst gefaseerde aanpak				
2	Verzelfstandiging binnensportaccommodaties				
3	Opschaling exploitaties per 1-1-2008	Zie uitvoeringsplan 2007/2008			
4	Herbezinning op gemeentelijk zwemaanbod				
5	Efficiënt ruimtegebruik en kwaliteisimpuls				
6	Meervoudig gebruik binnensportaccommodaties				
7	Clustervorming op kernniveau				
8	Speerpunt harmonisatie tarieven per 1-1-2008	Zie uitvoeringsplan 2007/2008			
	Mensen (software)				
	Wijziging en implementatie subsidiebeleid (motie 20-12-2005) per 2010				

Bijlagenrapport

4. Samenvatting en deelconclusies bijlagenrapport

4.1 Accommodaties

ALGEMEEN

- De gemeente Berkelland beschikt over een gevarieerd gemeentelijk sportaccommodatieaanbod met een evenwichtige spreiding over de gemeente en de verschillende kernen.
- Ten opzichte van landelijke kengetallen kenmerkt Berkelland zich als een sportieve gemeente met een hoge sportparticipatiegraad.
- Demografische prognoses wijzen erop dat de bevolkingsomvang in Berkelland tot 2020 met circa 4,6% zal afnemen. Dit terwijl de bevolking in Gelderland en Nederland nog een groeiprognose kenen van respectievelijk 3,7% en 3,1%.
- Gelet op de sterke lokale vergrijzing is het van belang dat in het sportaccommodatieaanbod ook aansluiting wordt gezocht bij de wensen en behoeften van de toenemende groep senioren.
- Ondanks de toenemende aandacht voor sportbeoefening als middel om maatschappelijke doelen te bereiken, staat de verenigingsdeelname onder druk door afnemende budgetten en toenemende concurrentie van meer vrijblijvende, individuele en/of commerciële sportvormen.
- De realisatie van kunstgrasvelden, accommodatieclusters en multifunctioneel gebruik biedt nieuwe kansen voor een effectief gebruik van beschikbare ruimte.
- Door de relatie van de sportsector met aanverwante beleidsterreinen te versterken kunnen wederzijdse schaal- en synergievoordelen worden behaald die ten goede komen aan zowel het financieel als maatschappelijk rendement van de sportaccommodaties en –voorzieningen.

BINNENSPOORT

- Het aanbod aan gemeentelijke binnensportaccommodaties in Berkelland bestaat uit zes sporthallen, één sportzaal en elf gymnastieklokalen.
- Vijf van de zes sporthallen kent een leeftijd van meer dan 25 jaar. Door tussentijdse renovaties is echter de technische en economische levensduur van de accommodaties verlengd.
- Er bestaat geen volledige consistentie in de eigendomssituatie en de exploitatie/beheervorm van de binnensportaccommodaties. Voor het overgrote deel is de eigendom in handen van de gemeente en wordt ook de exploitatie vanuit de gemeentelijke organisatie invulling gegeven.
- Voor enkele accommodaties (o.a. Timpke, Spilbroek, Rikkenhage) is de exploitatie uitbesteed aan private marktpartijen, waarmee nadere exploitatietechnische en financiële afspraken zijn gemaakt.
- Doordat de sporthallen nagenoeg allemaal opdeelbaar zijn in losse zaaldelen bestaan goede mogelijkheden voor multifunctioneel gebruik en optimalisatie van de bezetting.
- Voor de sporthallen geldt dat in het algemeen sprake is van een evenwichtige bezetting en een intensief gebruik. Verschillen in aantal gebruiksuren zijn hoofdzakelijk het gevolg van functionaliteit en opdeelbaarheid van de accommodaties.
- Voor de gymnastieklokalen bestaan onderling grotere verschillen in zowel onderwijs als verenigingsgebruik. Hoewel de meeste accommodaties intensief worden gebruikt kennen met name de lokalen De Benneker, De Mölle (Haarlo), Zonnekamp en 't Haarhoes een laag aantal gebruiksuren per jaar.

BINNENSPOORT (vervolg)

- Voor de totale binnensportaccommodaties geldt dat circa 20% van het gebruik wordt gevormd door onderwijsinstellingen en circa 80% door verenigingen en derdengebruik.
- Opvallend is dat de sporthallen in het algemeen slechts zeer beperkt voor (basis)onderwijsgebruik worden ingezet. Dit impliceert dat met name op uren overdag nog ruimte aanwezig kan zijn terwijl de avond- en weekenduren juist druk bezet zijn.

BUITENSPOORT

- De gemeente Berkelland telt veertien buitensportparken die met name worden gebruikt voor voetbal (11 parken), korfbal (2 parken), tennis (2 parken), touwtrekken (2 parken) en atletiek (1 park).
- Daarnaast is ook een groot aantal private buitensportaccommodaties aanwezig voor onder meer wielrennen, tennis, schaatsen, touwtrekken, paardensport en modelvliegen.
- De veertien gemeentelijke sportparken zijn alle in eigendom bij de gemeente en worden ook vanuit de gemeentelijke organisatie beheerd en geëxploiteerd.
- De verenigingen treden veelal op als huurder van de velden en de accommodaties. Alle opstellen zijn eigendom van de verenigingen.

BUITENSPORT (vervolg)

- Op basis van de planningsnormen van NOC*NSF en KNVB wordt voor de voetbalaccommodaties een totale (theoretische) overcapaciteit geconstateerd van 13 wedstrijdvelen inclusief wetra-velen.
- Wanneer de wetra-velen niet als wedstrijdveld worden gerekend bedraagt de overcapaciteit 5 velden.
- Voor de overige sporten geldt alleen voor de tennisverenigingen in Eibergen en Beltrum een (theoretische) overcapaciteit van elk één gravelbaan.
- De constatering dat sprake is van overcapaciteit kan niet zonder meer leiden tot amovering van velden en/of accommodaties. Wel verdient het aanbeveling om in nauw overleg met de betrokken verenigingen te bezien in hoeverre mogelijk (wederzijdse) voordelen kunnen worden behaald.

ZWEMBADEN

- Als gevolg van de gemeentelijke herindeling beschikt Berkelland met vijf zwembaden over een zeer uitgebreid aanbod aan zwemvoorzieningen in vergelijking tot andere gemeenten in Nederland.
- Voor drie van de vijf baden is zowel de eigendom als de exploitatie in handen van private stichtingen. Voor de andere baden berust de eigendom bij de gemeente maar wordt de exploitatie uitgevoerd in samenwerking met commerciële exploitanten.
- Alle Berkellandse zwembaden worden met behulp van gemeentelijke subsidie/ondersteuning in stand gehouden.
- Van de totale gemeentelijke kosten aan de sportaccommodaties wordt het grootste deel (41%) toegeschreven aan de zwembaden.
- De bezoekaantallen van de zwembaden vertonen de laatste jaren grotendeels een constant verloop wat duidt op een stabiel animo voor het zwembadbezoek. Alleen zwembad 't Vinkennest heeft in 2005 een grote bezoekstijging gekend als gevolg van de renovatie die onlangs heeft plaatsgevonden.

4.2 Tarieven

DEELCONCLUSIES

- De lokale tarieven voor het gebruik van sportaccommodaties zijn in Berkelland nog niet geharmoniseerd en verschillen derhalve –in sommige gevallen sterk- per voormalige gemeente.
- In de bestaande tariefstructuur is wel onderscheid gemaakt naar verenigings- en commercieel gebruik. Er is echter niet gedifferentieerd naar gebruikers van binnen en van buiten de gemeentegrenzen. In veel andere gemeenten gebeurt dit wel.
- In vergelijking tot haar buurgemeenten verhouden de Berkellandse sporttarieven zich in het algemeen redelijk tot goed. Alleen voor de gymnastieklokalen zijn de Berkellandse tarieven relatief laag.
- Ten opzichte van landelijke kengetallen en ervaringscijfers hanteert de gemeente Berkelland (evenals haar buurgemeenten) relatief lage sporttarieven die aan de eindgebruikers in rekening worden gebracht.
- Het gemiddeld besteedbaar inkomen per inwoner is in Berkelland enigszins lager dan het landelijke en provinciale gemiddelde. Om een laagdrempelige toegang tot de accommodaties te waarborgen is een maatschappelijke tariefstelling dus van groot belang om geen negatieve effecten te sorteren op de sportparticipatiegraad en het sportstimuleringsbeleid.
- De sporttarieven in Berkelland zijn, net als in veel andere gemeenten, hoofdzakelijk gebaseerd op historische ontwikkeling. Hierdoor is de relatie met de feitelijke kosten voor de accommodatie in de loop der jaren vervaagd.

DEELCONCLUSIES (vervolg)

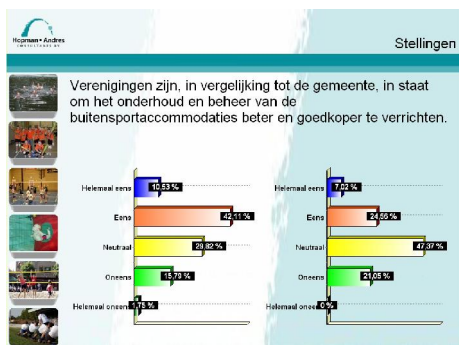
- Bij het ontwikkelen van een nieuwe geharmoniseerde gemeentelijke sporttariefstructuur kunnen verschillende grondslagen worden gekozen waaronder:
 - historische ontwikkeling
 - functionaliteit accommodatie
 - regionale afstemming
 - kostprijsgeoriënteerd
- Een kostprijsgeoriënteerde tariefstructuur biedt het beste inzicht in de relatie tussen kosten en opbrengsten en geeft ook naar de gebruikers optimale transparantie en duidelijkheid.
- Voorwaarde voor het invoeren van een kostprijsgeoriënteerde structuur is dat op accommodatieniveau voldoende inzicht bestaat in de feitelijke exploitatie- en beheerskosten.

AANBEVELINGEN/UITGANGSPUNTEN

- Vanuit het oogpunt van transparantie en evenredigheid verdient het aanbeveling om te streven naar een kostprijsgeoriënteerde tariefstructuur waarbij de tarieven worden vastgesteld op basis van dekkingspercentages van de kosten.
- De uiteindelijke afweging voor de hoogte van de tarieven c.q. de dekkingspercentages is een politiek-bestuurlijke keuze waarbij een afweging wordt gemaakt tussen financieel en maatschappelijk rendement.

AANBEVELINGEN/UITGANGSPUNTEN (vervolg)

- Vooralsnog wordt er vanuit gegaan dat per saldo de totale gemeentelijke opbrengsten gelijk blijven. Indien hier op basis van politiek-bestuurlijke overwegingen van wordt afgeweken kunnen de dekkingspercentages voor de verschillende takken van sport worden aangepast.
- De belangrijkste uitgangspunten c.q. aanbevelingen voor een nieuwe tariefstructuur voor Berkelland zijn:
 - Kostprijsgeoriënteerd structuur
 - Tarieven op basis van vaste percentages van de exploitatiekosten voor de binnen- en buitensportaccommodaties (dekkingspercentages)
 - Hoogte van de dekkingspercentages wordt bepaald op basis van:
 - sociaal profiel gemeente
 - regionale afstemming
 - per saldo handhaving totale gemeentelijke opbrengsten
 - Om eventuele tariefwijzigingen geleidelijk te laten verlopen wordt uitgegaan van een overgangsregeling.
 - Daarnaast kunnen tariefverhogingen desgewenst (gedeeltelijk) worden gecompenseerd door middel van doelgroepgerichte- en/of activiteitensubsidies.

5. Samenvatting interactieve workshop

In het kader van de visievorming heeft op maandagavond 26 februari 2007 in 't Spilman in Beltrum, onder leiding van H●AC, een interactieve workshop plaatsgevonden. Doel van deze bijeenkomst was om met vertegenwoordigers van de sportverenigingen te discussiëren over mogelijke en wenselijke ontwikkelingsrichtingen voor de sport in Berkelland. De workshop vond plaats in het licht van de opdracht om te komen tot een strategische visie op het sportaccommodatie- en tarievenbeleid, daarbij de bezuinigingstaakstelling voor de sport ad. € 450.000,- in ogenschouw nemend.

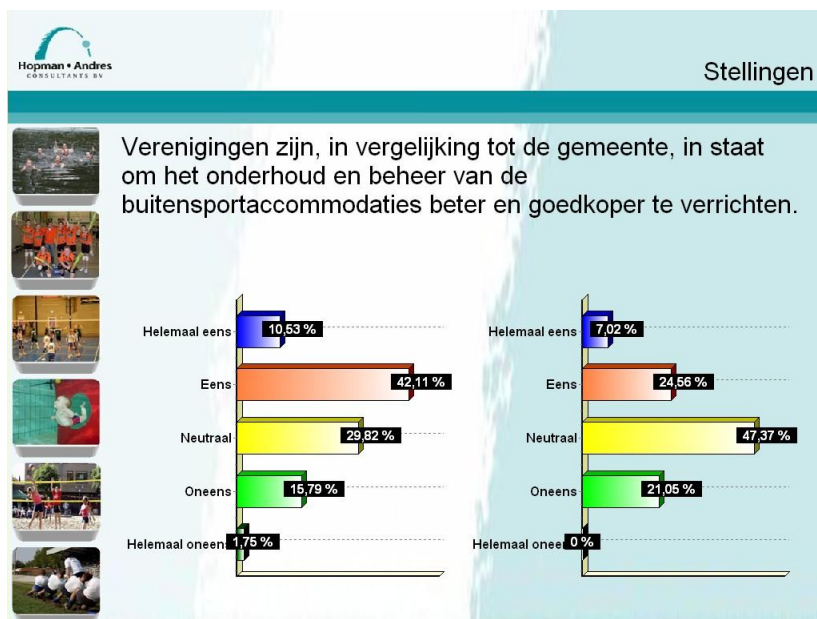
Na een korte inleiding en toelichting op de avond is aan de hand van stellingen met de deelnemers gediscussieerd over een aantal thema's. Hiertoe is bij binnenkomst aan alle deelnemers een stemkastje uitgereikt waarmee zij hun mening over de gepresenteerde stellingen kunnen geven.

Om de discussie te prikkelen zijn de stellingen bewust scherp geformuleerd. Zij vertolken dan ook niet per definitie het standpunt van H●AC of van de gemeente Berkelland.

Voor elke stelling is een dubbele stemronde gevolgd. De eerste stemming vond plaats na een korte toelichting op de stelling. De eerste stemresultaten zijn vervolgens gebruikt als aanzet voor de discussie, waarna in een tweede stemronde is gezien of de discussie tot gewijzigde zienswijzen heeft geleid.

Navolgend wordt per gepresenteerde stelling aangegeven hoe de stemming is verlopen en welke aandachtspunten en kanttekeningen uit de discussie bij elke stelling zijn afgeleid.

Stelling 1 Onderhoud Buitensportaccommodaties

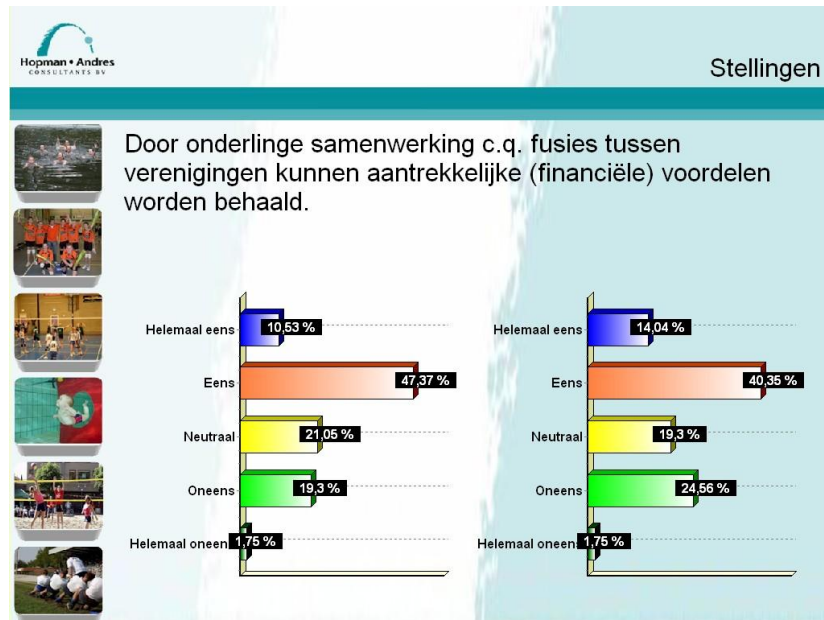

Voor wat betreft de buitensport zien de deelnemers over het geheel genomen wel mogelijkheden voor het tot stand brengen van een verbeterde prijs-prestatieverhouding op het gebied van onderhoud aan de velden. Om in de praktijk beheer- en onderhoudtaken succesvol te kunnen overdragen aan de verenigingen wordt het noodzakelijk geacht dat:

- kosten transparant worden gemaakt;
- in een proefperiode gezamenlijk wordt opgetrokken
- wederzijds kan worden geleerd van de ervaringen
- wordt geëvalueerd én
- vervolgens de gewenste toekomstrichting wordt bepaald en tot definitieve implementatie wordt overgegaan.

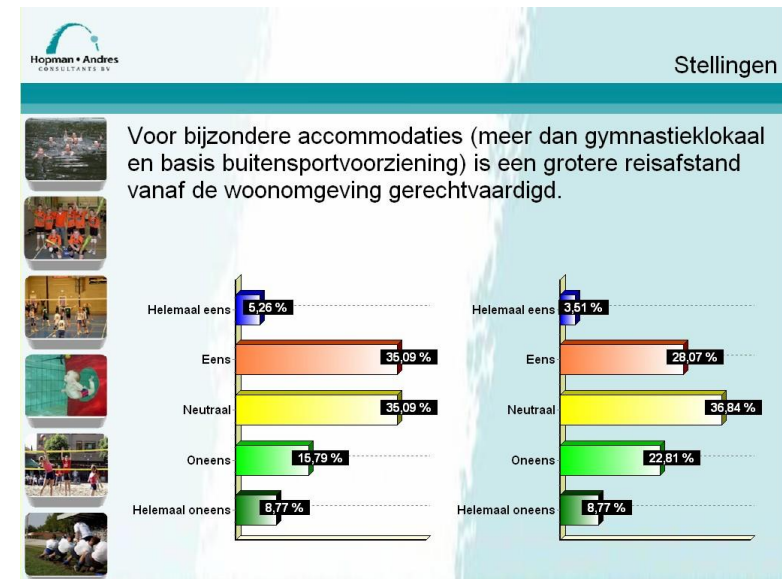
Opvallend is dat de definitieve stemming enigszins terughoudender is in vergelijking tot de eerste. Tijdens de eerste stemronde was het grootste deel (42%) het met de stelling eens, in de tweede stemronde stemde de meerderheid (47%) neutraal.

Stelling 2 Voordelen samenwerking/fusie verenigingen

Met name de vertegenwoordigers van de binnensport staan zeer positief tegenover samenwerking en/of fusie. (60% stemt eens). Van de buitensport stemt ruim 40% van de deelnemers 'oneens', waarbij met name de bereikbaarheid van de accommodaties en behoud van de verenigingsidentiteit als bezwaren worden gezien.

Stelling 3 Bijzondere accommodaties en reisafstand

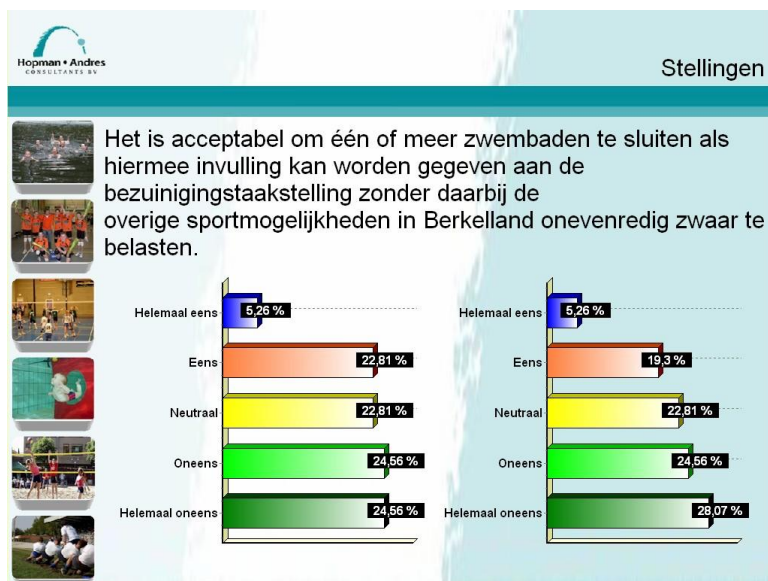

Het antwoord op deze stelling vraagt enige nuancering. Of een grotere reisafstand tot bijzondere accommodaties gerechtvaardigd is hangt sterk af van:

- de specifieke voorwaarden en te maken afspraken
- de gebruiksmogelijkheden en beschikbaarheid van de accommodatie in uren
- 'zorg' voor de jeugdleden;
- blijvende mogelijkheden voor ouderen en senioren sporters.

Uit de stemming blijkt dat het merendeel neutraal stemt en dat het aantal stemmen 'eens' en 'oneens' nagenoeg in evenwicht is.

Stelling 4 Sluiten van zwembaden

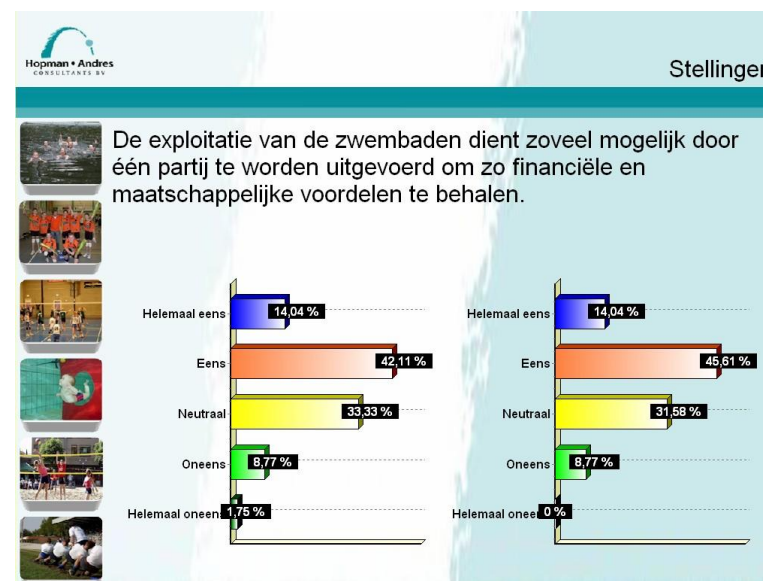

De integrale stemresultaten lijken op het eerste gezicht evenwichtig verdeeld. Een uitsplitsing per categorie laat een ander beeld zien. Van de vertegenwoordigers van de zwembaden is 90% het 'zeer oneens' met de stelling. De overige categorieën

stemmen min of meer gelijkmatig 'oneens', 'neutraal' en 'eens'. 'Helemaal eens' wordt slechts door een enkeling gekozen.

Vanuit de discussie wordt aangedragen dat de zwembaden, naast een sportieve, ook een belangrijke functie vervullen voor onderwijs en toerisme. Dit rechtvaardigt ook financiële steun vanuit deze beleidsvelden.

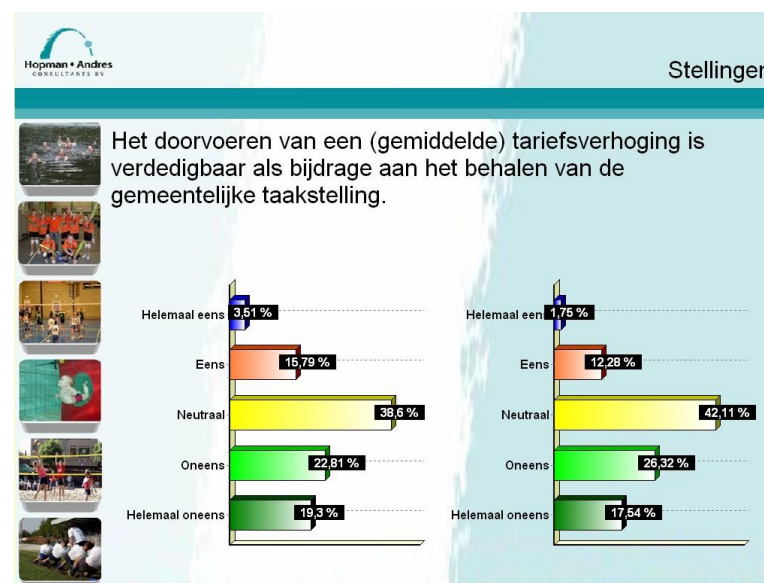
Stelling 5 Zwembaden in één hand

Deze stelling wordt door de meeste deelnemers positief ontvangen en breed gedragen, ook door de zwembaden zelf. Men is van mening dat één beheersorganisatie voordelen biedt op het gebied van onder andere personeel, inkoop, onderhoud, etc. Niettemin zal het opschalen van de zwembadexploitaties niet voldoende zijn om de taakstelling (€ 300.000,- voor de zwembaden) volledig in te kunnen vullen.

Daarnaast dient in dit verband ook te worden gekeken naar de programmering van de baden. Recreatief zwemmen is in de exploitatie duurder door onder meer strengere toezichteisen. Ook in dit verband wordt wederom aangegeven dat vanuit andere beleidsvelden (recreatie en toerisme) kan worden bijgedragen aan de financiering van recreatieve zwembewegingen.

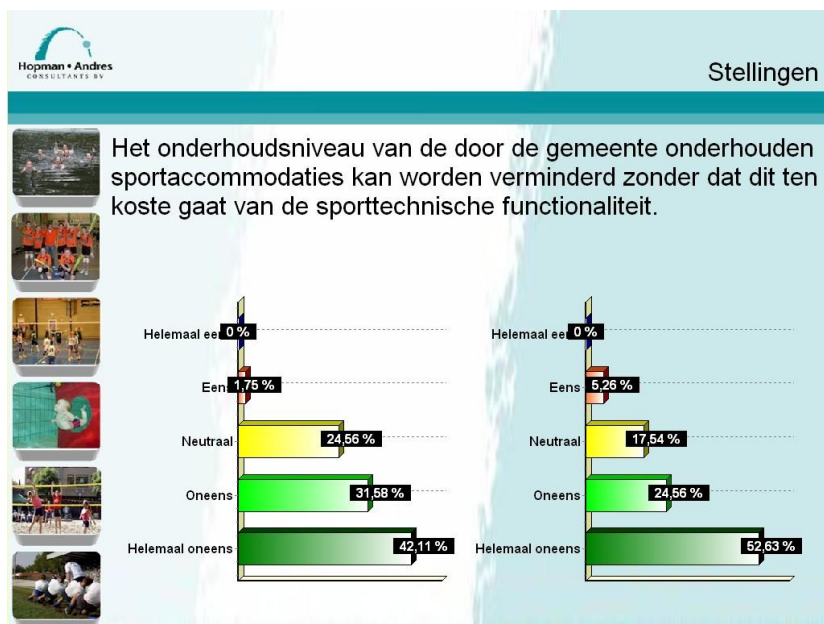
Stelling 6 Integrale tariefsverhoging

Deze stelling wordt niet eenduidig beantwoord aangezien de verdedigbaarheid voor de deelnemers afhangt van een aantal factoren. Een lichte tariefsverhoging (van enkele procenten) zal bij de meesten niet tot veel bezwaren leiden maar als de tarieven ineens fors worden verhoogd kan dit door verenigingen en gebruikers niet worden opgebracht.

De eerste actie in het tarievenbeleid moet zijn gericht op het opheffen van tariefsverschillen per kern c.q. per accommodatie. Daarnaast wordt gepleit voor een differentiatie in tarieven voor doelgroepen (jeugd, ouderen) en functionaliteit van de accommodaties. Voorkomen moet worden dat de bezetting van accommodaties de hoogte van de tarieven bepalen om geen onderlinge ‘concurrentie’ tussen gelijksoortige accommodaties te ontlokken.

Stelling 7 Terugbrengen onderhoudsniveau

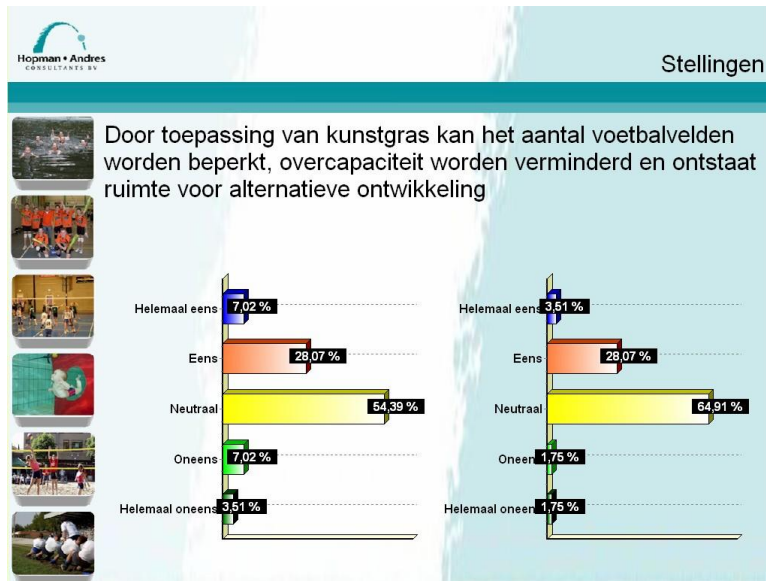
Het verminderen van het onderhoudsniveau op de door de gemeente onderhouden sportaccommodaties wordt door de deelnemers sterk ontraden. Zowel door binnensport, buitensport, zwembaden als de overige categorieën wordt hierop overwegend met ‘oneens’ en ‘helemaal oneens’ op geantwoord.

De huidige onderhoudsstaat wordt al als beperkt ervaren en het verder terugdringen hiervan zorgt voor een aantasting van de functionaliteit.

Voordat financiële keuzes kunnen worden gemaakt ten aanzien van de onderhoudsinspanningen wordt gepleit voor een nulmeting van de huidige onderhoudsstaat die wordt uitgevoerd door een onafhankelijke deskundige.

Bij het verrichten van onderhoud wordt het van belang geacht dat men ‘er kort op zit’ en dat er nadrukkelijk wordt gekeken naar de relatie tussen het benodigde onderhoud en de sporttechnische functionaliteit voor gebruikers. Men is van mening dat in dit kader ook de verenigingen –los van privatisering van het onderhoud- een rol kunnen spelen.

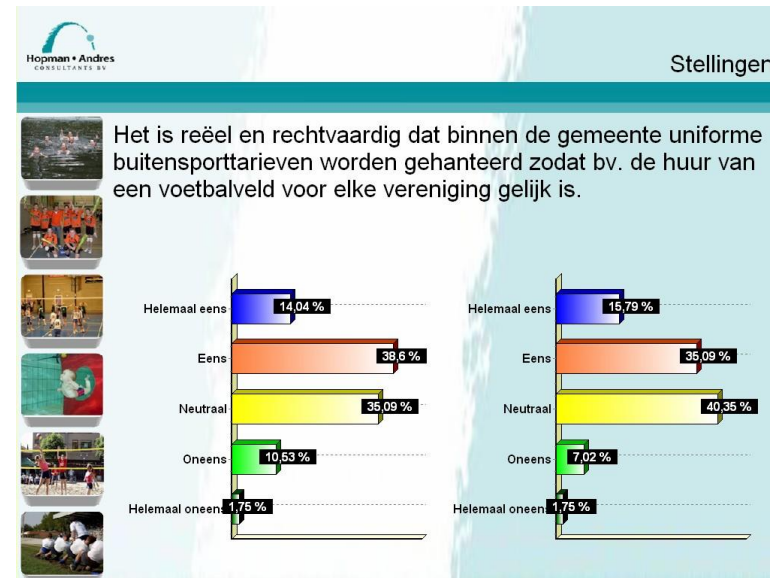
Stelling 8 Efficiënter ruimtegebruik door kunstgras

De stelling wordt op zichzelf door de deelnemers onderschreven, maar men waarschuwt wel voor een te optimistische raming van de potentiële ruimtebesparing. Hoewel kunstgras een veel hogere bespelingintensiteit kent, zal het aantal bespeelbare momenten op een wedstrijddag niet hoger dan bij een natuurgrasveld. Het grootste voordeel wordt gezien in het combineren van wedstrijd- en trainingsvelden in één kunstgrasveld waardoor per saldo een veld kan worden herbestemd voor alternatieve ontwikkeling.

De buitensportverenigingen staan gematigd positief tegenover de aanleg van kunstgrasvelden, maar houden wel een slag om de arm omdat op dit moment de exacte gevolgen nog niet kunnen worden overzien.

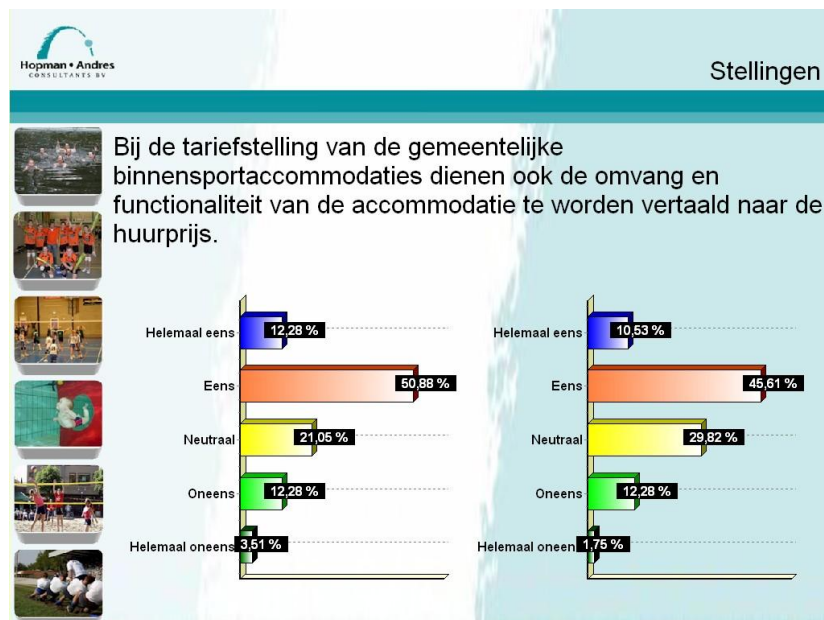
Stelling 9 Uniforme buitensporttarieven

Het beginsel van uniformiteit in de tarifiering van buitensportaccommodaties wordt onderschreven. Voorwaarde hiervoor is wel dat alle velden ook moeten voldoen aan dezelfde kwaliteitseisen. Hiervoor is afstemming vereist.

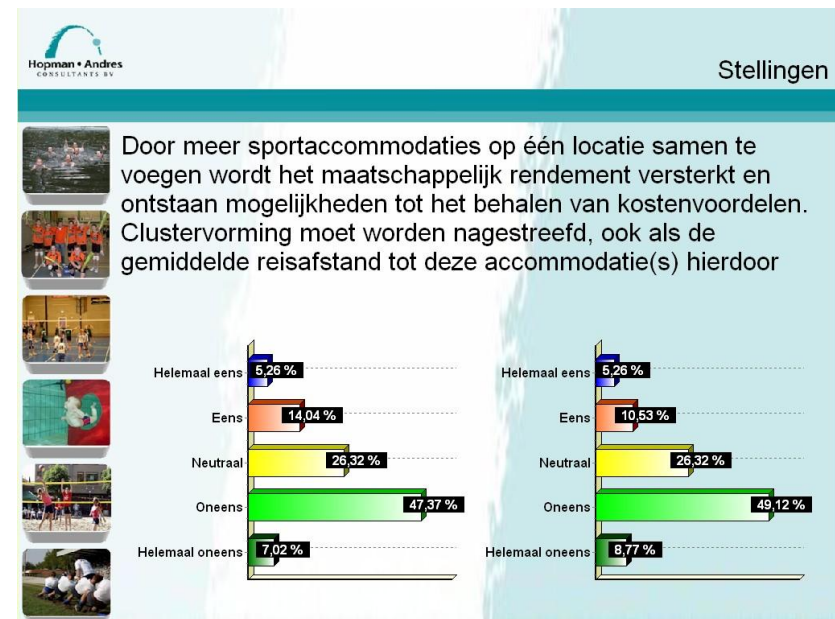
Ook onder de buitensportverenigingen kan deze stelling in beginsel op draagvlak rekenen.

Stelling 10 Tariefstelling binnensportaccommodaties

Als basisprincipe is het merendeel van de aanwezigen het eens met de stelling, onder de voorwaarde dat er keuzevrijheid dient te bestaan voor verenigingen en gebruikers om zelf de door hun gewenste accommodatie uit te kiezen. Voorkomen moet worden dat verenigingen verplicht worden om duur te huren terwijl ze de geboden faciliteiten van de accommodatie feitelijk niet nodig hebben.

Stelling 11 Clustervorming

Clustervorming als doel op zich wordt door de deelnemers als niet wenselijk beschouwd.

Met name in relatie tot behoud van het voorzieningenniveau in de kleine kernen is men terughoudend. Clustervorming mag er niet toe leiden dat accommodaties vanuit de kleine kernen worden verplaatst naar de grotere kernen waar zij deel uitmaken van een clusteraccommodatie.

De maatschappelijke gebondenheid van de verenigingen in de kleine kernen is een groot goed. De hoge sportparticipatiegraad in Berkelland getuigt hier ook van. Het weghalen van sportfuncties uit deze kernen leidt naar verwachting tot een forse afname van de verenigingsfunctie.

De mogelijkheden van clustervorming worden dan ook met name gezien in het samenvoegen van voorzieningen op kernenniveau.